

Artner Szilvia JOBB ÁM CSINÁLNI A TÁNCOT, MINT NÉZNI
beszélgetés **NIGEL CHARNOCK**kal

1992-ben járt először Magyarországon, mint a brit fizikai színház botránycsapata, a DV8 Physical Theatre alapító tagja és táncosa. Akkor a Strange Fish című legendás, kortárs darabbal léptek fel a Petőfi Csarnokban. Később provokatív és groteszk szülő-produkcióit láthattuk a Trafóban, és most vendégrendező-koreográfus minőségében találkoztunk vele újra. A British Council, és a Sín Kulturális Központ hívta meg, hogy megrendezze a Revolution című darabot, többek között a Forte társulat táncosaival. Nigel Charnockkal a bemutató előtt készítettünk interjút.

Mond neked valamit az a szlogen, hogy „A punk nem halott”?

• Mivel introvertált ember voltam, nagy hatással volt rám fiatal koromban a punk zene és az egész irányzat. 1977-ben, amikor elkezdődött, nagyon megfogott, adott némi energiát, elgondolkodtatott a szabályok megszegésén, az anarchián. Sikításra, zajongásra készítetett és rájöttem, hogy ez mind bennem volt. Aztán később, amikor ez az egész divattá lett, kijött belőlem. Ez történik minden forradalommal, a normálisnak látszó emberek is elfogadják előbb-utóbb.

Számodra mit jelent a forradalom?

• Önmagamnak lenni. A forradalomnak folyamatosnak kell lennie, az egyén és a mindennapi élet szintjén is.

A te életed tehát folyamatos forradalom?

• Á nem, akkor már halott lennék. De próbálok éber maradni, felfofozni magam minden nap, meg az embereket is körülöttem, természetesen metaforikusan. Úgy tűnik nekem, hogy nagyon sokan alszanak, és ezt nem csak a közönségre értem, hanem az egész, minket körülvevő világra. Alsunk és rosszul álmodunk, miközben én meg kiabálok, hogy keljünk fel.

Úgy hallom nem szeretsz a DV8-ról beszélni...

• Dehogynem.

Velük kezdődött a pályafutásod, és az is egy forradalmi helyzet volt. Mi a helye a mai életedben?

• Ha erről gondolkodom ma, hogy mennyire forradalmiak voltunk... nos, közben láttam Pina Bausch-t is, aki sokkal forradalmibb volt. Inkább fiatalok voltunk, feltűnőek és homoszexuálisok, egyszerűen demonstráltunk. Amikor megnézem magamat egy-egy régi DV8-filmben, azt gondolom, hogy ma nem ugyanaz az ember vagyok. Nincs sok kapcsolat. De nagyon büszke vagyok rá, mert az egy remek társulat volt. Amikor benne vagy, amikor a része vagy a forradalomnak, akkor észre sem veszed. Amikor visszanezel, hogy milyen hatása volt ennek a te életedre, meg a többi emberekére, az egészen más. Nagyon szép emlék, de vannak szebb emlékeim is.

Nem is vettél át semmilyen metódust onnan a darabjaid készítéséhez?

• Az elején mi ott leginkább improvizáltunk, és ez már nem megy nálam, nagyon konzervatív rendező és koreográfus lettem. Bemegyek a stúdióba és megmondom az embereknek, hogy mit csináljanak. Nem is tudom, talán, mert így gyorsabb. Nincs időm nézni az embereket, ahogy improvizálnak. Amit a legtöbben improvizációnak gondolnak egyébként, arról én nem gondolom, hogy az. Például a rendező azt mondja, hogy te most szerelmes vagy ebbe a nőbe, aki a nővéred és közben még itt van az anyád is, a helyszín egy buszmegálló és esik az eső. Ennyi a struktúra, és akkor most erre rögtönözz valamit. Számomra ez érdektelen és az improvizáció pedig egy teljesen szabad és nyitott dolog. Nincs ennyi információ hozzá, csak rövid és főleg mozgásos instrukciók: „üsd meg!”, „ugorj fel!” és így tovább, de nem mondom meg, hogy miért: adott esetben mondjuk azért-e, mert szerelmes vagy.

Előre leírsz mindent a próbákra?

- Nem mindent és azt is röviden, de kész koncepcióval kell odamennem, mert különben unalmas lesz a próbaidő.

Mi a legfontosabb a próbafolyamatban?

- Hogy örömteli legyen a munka, az életet ünnepelje, és a szeretetet kommunikálja. Nem témák alapján dolgozom, nem érdekelnek a politikai dolgok, a pillangók, a rajtam kívül eső dolgok. Soha nem csinálnék például a rasszizmusról darabot. Ha valamit kezdeni akarnék a fogalommal, vagy tenni ellene, akkor elmennék egy demonstrációra. Nem akarok ilyen módon üzenni. Semmi mást nem akarok üzenni, mint, hogy helló, az élet szép.

Hogyan és miért jöttél Magyarországra, és miért a forradalomról hoztál létre darabot? Ez nekünk nagyon politikusan hangzik, mint minden ebben a pillanatban.

- Ja, politikainak hangzik, de nem igazán az, és a történet nem az '56-os forradalom történetén alapszik, nem vettük át a kor viseletét, vagy beszédmodorát, nem játszunk be politikai beszédeket magnóról. Meghívtak dolgozni ide, és a forradalomról csináltunk darabot, ami erről a szóról eszünkbe jut. Mindenhova elmegyek egyébként, ahol fizetnek a munkámért. Nem gyakran mondok nemet, tényleg, csak ha nem tudok időpontot egyeztetni. Ide workshopot tartani jöttem, aztán elhatároztuk, hogy darab lesz a dologból. Elkezdtem tanulmányozni kicsit a magyar történelmet, ám abban a pillanatban fel is adtam ezt a narratívát. Itt a személyes forradalomról van szó, a szexuális forradalomról, a mindennapi forradalomról. Tíz előadóval rendeztem meg az előadást, legtöbbször színész, illetve táncos. A Forte Társulattól jöttek néhányan, meg pár másik színész, illetve táncos is.

Milyen műfajú az előadás? Fizikai színház?

- Ez teljesen szövegalapú darab, csak többet mozognak benne, mint egy normális darabban. A fizikai színházban nincs szöveg, hangok vannak, az előadó csak a hangját és a testét használja kifejezésre, illetve kommunikációra. Az én munkámban van szöveg és mozgás is, a mozgás az valamiféle tánc, leginkább naturalisztikus mozgás, futás, elesés, ölelés, harc, csók, normális mozgás, amit mindenki csinál. A valódi tánc az absztrakt, az számomra olyan, amit a normális emberek nem csinálnak. Koreográfus és rendező is vagyok, mert szöveggel és táncsal is dolgozom. Amit én magam csinállok, az afféle egyszemélyes show, zene, tánc, szöveg: valami musical-féleség.

Viszont elég intellektuális.

- Köszönöm, ez tetszik, mondjuk azt, hogy intelligens musicaleket csinállok.

Vagyis szórakoztatsz?

- Érdekes, hogy a szórakoztatás szót nem szeretik manapság, és azt gondolják, hogy nem egyeztethető össze a művészet fogalmával. Mocskos szónak tűnik. Nekem meg túl teoretikus: ugyanolyan előítélet, mint amikor elmész egy musicalre és azt várod csak, hogy szórakoztassanak és meglep, ha elgondolkodtat, sőt felháborodsz. Én megpróbálom a kettőt egyesíteni. Amikor szórakoztatsz, vagy megnevettetsz embereket, ki is nyitod őket, hajlandóak lesznek kommunikálni, aztán amikor a csatornák nyitva vannak, mert mindenki relaxált és vidám, akkor már befogadó-állapotban van a közönség és felfogja a mélyebb mondanivalót is. Olyasmi ez, mint a free-jazz, nagyon kemény munka, sok koncentráció és ugyanakkor azért el is kell mélyülni benne, amihez pedig egy zártabb állapot kell, szóval, próbálom megtalálni a balanszt a kettő között.

A *Revolution* hogyan valósítja meg ezt? Folytattál-e előtanulmányokat Magyarországról hozzá?

- Rengeteg mozgással, énekkel, színészzel, szórakoztatással. Sok magyar népzene hallgattam, az ötvenes évek slágereit, aztán tettem bele olyan rockzenét, amit én szeretek: Billy Holiday-től Marilyn Mansonig, aztán vannak benne tánczenék, és rave-zene is, amiért rajongok.

Minden a te ötleted volt, a szövegek is?

- Nagyjából. Olvastam például magyar költeményeket előtte. A jelmezeket nem én terveztem, de az elképzeléseim szerint készültek el. A zenét is én szerkesztettem, mások zenéit használva, meg vettem fel mindenféle hangokat. A fénytervezéshez nem értek, szóval azt nem én csináltam. De ezeken túl, majdnem mindent.

A színészek hogyan gondolkodtak a te forradalom-elméleteredről?

- Azt gondolom, hogy élvezték a munkafolyamatot és ez a lényeg. Néha kérdeztek, meg lefordították maguknak az angol szövegeket, néha a mozgásba is beleszólhattak, de nem ellenkeztek különösebben. Mondhattak volna nemet, mégsem voltak konfliktusaink. Mondjuk sokszor késtek, de rájöttem, hogy ez a magyarok sajátossága. Egészen hozzászóltam, és igazán akkor éreztem át ezt a jelenséget, amikor el kellett mennem rövid időre a munka közben, vissza Londonba, dolgozni.

Merre dolgoztál az utóbbi időben? Mindig saját darabot csináltál?

- Kanadában meg Finnországban. Volt, ahol hosszabb ideig maradtam, de mindig saját darabot készítettem: igen, eredetit. Nem voltam alkalmazott koreográfus. A Helsinki Balett igazgatója voltam öt évig, de az ottani munka nem különbözött attól, amiben most benne vagyok.

Milyen feladatok várnak rád?

- Fialokkal dolgozom majd a londoni Lábán-centrumban, aztán Svájcba megyek, egy nemzetközi koreográfusi workshop-konferenciára, valószínűleg a DV8 többi alapítójával együtt. Márciusban és áprilisban pihenek kicsit, és utána megint munka jön.

Mit szólsz hozzá, hogy a britek nemzeti kincsnek tartanak téged, az egykori punkot?

- Tényleg? Nagyon helyes. Bírom, hogy büszkék rám.

Miről beszélgettek, ha találkoztok a DV8 tagjaival?

- Amiről a régi barátok. Szerelemről, munkáról, meg arról, hogy ki hol lakik, van-e munkája, szóval teljesen átlagos dolgokról.

Hogyan szórakoztatod magadat te, a főbohóc?

- Szaxofonozom tíz éve, és nem tudok valami jól, viszont nagyon megnyugtat. Filmeket nézek, imádok moziba járni, de itt inkább DVD-eket néztem. Ha arra gondolsz, nem járok táncot nézni, az borzalmas. Tíz percet nem bírok ki. Van néhány koreográfus akit szeretek, de az életem nagy részét egy kis szobában töltöm, ahol emberek ugrálnak előttem egész álló nap. Nem akarom a nap másik részét azzal tölteni, hogy egy másik helyiségben még több ember mozog velem szemben egy színpadon. Annyival jobb ám csinálni a táncot, mint nézni. Színészkedni, táncolni, énekelni szeretek a legjobban, nem pedig nézni, ahogy mások teszik ugyanezt. Nagy produkciók, pazar jelmezek, sok színész, két órán keresztül, borzasztó. Nem értem a táncot egyébként, ha nézem, nem tudom, hogy miért táncolnak mások, komolyan.

Ezt tényleg komolyan mondd? Komolyan veszel te egyáltalán valamit?

- Nem, minden egy vicc. Csak úgy teszek, mintha komoly lennék. Az egész élet egy nagy vicc. Akárcsak a halál.

Fogjátok inzultálni a közönséget?

- Igen, bemegyünk a közönség közé megint, mert szeretnék kontaktust velük, nekem ez alapvető. A kommunikációnak működnie kell az előadók és a közönség között, és ez is az ébresztő projekt része.